

BOEKBESPREKINGEN

MAX SPRENG. *Allergie und Zahnmedizin*. tweede nieuw bewerkte druk 1963. Uitg.: J. Ambrosius Barth Leipzig. 168 pag. Prijs: DM 16,80, ± fl. 20.-.

Het is voor mij een groot genoegen u bekend te maken met de nieuwe druk van dit werkje uit de serie Allergie- und Asthmaforschung, die er typografisch even goed verzorgd uitziet als de eerste.

Het boekje begint met een algemeen overzicht van de vele begrippen die in de leer der allergie meermalen worden gebruikt, waarna een aantal theoretische beschouwingen volgt. Hier beperkt de schrijver zich al tot datgene dat voor de stomato-odontologen van belang kan zijn. In het verdere werk spitst het geheel zich nog meer toe tot een uitvoerige beschrijving van de allergosen verwekt door metaal, metaallegeringen of prothesemateriaal (ongeveer 60% van het boek). De andere materialen die de tandheekundige gebruikt en die als sensibiliserende of causale factor kunnen werken, worden veel minder uitvoerig besproken terwijl de kans dat ze gevaarlijk worden groter is (in 1956 in de USA alleen al 1000 doodsvallen door antibiotica-allergie staat op bladzijde 47). Doch deze allergosen staan in andere boeken uitvoerig beschreven waar die van de prothese en metalen ontbreken.

Het aantal patiënten dat aan metaal- of prothese-allergie lijdt is vermoedelijk gering, maar betrouwbare getallen zijn hierover niet te geven. Een werk hierover lijkt dan ook een verzameling casuïstiek, we moeten echter niet vergeten dat de meeste voorbeelden min of meer bij toeval worden gevonden doordat de diagnostische mogelijkheden nog zo beperkt zijn. Het aantal gevallen moet beslist veel groter zijn dan we thans kennen, maar als men er nooit over gelezen heeft herkent men ze niet.

In de mond komen ook allergische veranderingen voor die door andere stoffen dan tandheekkundige materialen worden verwekt; deze blijven in dit werkje min of meer buiten beschouwing.

De geciteerde bronnen zijn voornamelijk Duits, de Anglosaksische literatuur wordt ternauwernood genoemd en misschien daardoor komen enkele moderne ideeën over trage allergie niet goed uit de verf.

Hier en daar zou ik graag het werk wat anders hebben gezien; zo had ik bij de „Notfallbehandlung“ van de anafylactische shock graag gelezen wat volgens SPRENG de tandarts *na* de injectie met noradrenaline moet doen. Bij het vele goede dat dit boekje brengt, leggen echter de geringe wensen tot „anders of meer“ geen gewicht in de schaal.

Voor hen die de eerste druk bezitten en zich afvragen of het de moeite waard is de tweede aan te schaffen, som ik de belangrijkste verschillen op. Het werk is gemoderniseerd, een twintigtal nieuwe publicaties zijn verwerkt; geheel nieuw zijn de tien bladzijden over de tong, maar op allerlei plaatsen zijn vernieuwingen aangebracht zoals het advies om, in verband met de sterk toenemende allergie t.o.v. chromaten (door beton?) chroomhoudende etsmiddelen niet meer toe te passen; een stukje over globus pharyngeus enz. enz. Verder is de gehele tekst kritisch herzien, een aantal woorden zijn door beter ter zake doende vervangen; hier en daar is een zinnetje ingelast waardoor de uitleg duidelijker wordt, of de tekst beter wordt zoals bijvoorbeeld (blz. 110) het noemen van meerdere oorzaken voor een droge mond dan alleen maar de ziekte van SJÖGREN waartoe de eerste druk zich beperkte. Door gedeelten ruimer te drukken dan de normale tekst en op andere plaatsen van een kleinere drukletter gebruik te maken wordt het

boek overzichtelijker. Het aanbrengen van verwijzingen naar andere plaatsen in het boek maakt het beter bruikbaar voor hen die het ernstig willen lezen. Een paar overbodige figuren zijn vervallen en een groot aantal goede illustraties zijn nu opgenomen. De eerste druk van dit werk was reeds goed, de tweede is beter.

L.A. VAN DER WOERD.

U. POSSELT. *Physiology of occlusion and rehabilitation*. Blackwell, Oxford 1962, 262 pag., 47 s. 6 d.

De laatste jaren vertoont de tandheelkundige literatuur een toenemende belangstelling voor alles wat rechtstreeks of zijdelings met het kaakgewricht te maken heeft. Zowel in tijdschriftartikelen als in boeken hebben verschillende auteurs hun en andermans inzichten aan de openbaarheid prijs gegeven. Eén van hen is de, ook in ons land bekende publicist en spreker, ULF POSSELT.

In het in 1962 bij BLACKWELL in Oxford uitgegeven boek, dat de hier boven vermelde titel draagt, richt deze auteur zich, zoals het voorwoord vermeldt, tot tandheelkundige studenten en practici. Hij heeft dit 254 pagina's tellende werkje, dat met niet minder dan 184 meer of minder geslaagde afbeeldingen is verlucht, in twee delen gesplitst. In het eerste deel wordt het kauwstelsel besproken, terwijl het tweede deel aan diagnose en behandeling is gewijd. Hoewel de in de behandelde stof enigszins geverseerde lezer, voor wie het boek overigens niet is bedoeld, verschillende gedeelten tegenkomt die door de auteur al eerder in tijdschriftartikelen waren gepubliceerd, is het ook voor hem een zeer leesbaar boek geworden, dat iedere practicus van harte zij aanbevolen.

De auteur begint zijn betoog met een bespreking van de fysiologische verhoudingen in het kauwsysteem. In hoofdstuk 2, dat aan de posities en bewegingen van de onderkaak is gewijd, gaat hij vrij uitvoerig in op de z.g. „capacity for movement and movement space”, waaruit zijn bekende ruimtelijke figuur is ontstaan. Vervolgens bespreekt hij de dysfuncties, waarbij hij gelegenheid vindt in het bijzonder op de functionele stoornissen van het parodontium in te gaan.

Wanneer, zoals gebruikelijk, van de recensent een kritische noot wordt verwacht, zou b.v. kunnen worden opgemerkt, dat in hoofdstuk 5, waarin de diagnostische hulpmiddelen worden besproken, de pagina's 99 t/m 114, waarin alle mogelijke articulatoren de revue passeren, gevoeglijk hadden kunnen worden weggelaten. Wat de behandelingsmethoden betreft, die in hoofdstuk 7 worden besproken, treft het dat het z.g. „pivoteren” er wel wat stiefmoederlijk is afgekomen.

Samenvattend zou recensent de practicus echter willen toevoegen: kopen, minstens drie maal lezen en er naar handelen!

A.A.D. DERKSEN.

A.S. FREESE en P. SCHEMAN. *Management of temporomandibular joint problems*. The C.V. Mosby Company, St. Louis 1962, 235 pag., prijs \$ 8.50.

Bijna gelijktijdig met het hierboven besproken boek verscheen bij MOSBY in „the postgraduate dental lecture series” het in de aanhef vermelde werkje van FREESE en SCHEMAN. Deze in de bekende uitvoering, typografisch goed verzorgde uitgave van 230 pagina's, met 127 geslaagde illustraties verlucht, is aan dezelfde onderwerpen gewijd als de monografie van POSSELT. De schrijvers benaderen het echter van een andere zijde. In de inleiding leest men immers: „This book is concerned only with the diagnosis and treatment of those abnormalities of the temporomandibular articulation that result in

disturbances of function, that interfere with the patient's ability to enjoy life, and that do not subserve some psychotic or neurotic need."

Ongetwijfeld hebben de auteurs hun stof zeer bewust ingedeeld zoals dit in het boek tot uitdrukking komt. Toch kan de onbevooroordeelde lezer de logica van de opzet niet altijd inzien. Zo zijn het 2e en 3e hoofdstuk resp. gewijd aan de geluiden die het gewricht kan voortbrengen (knappen, crepitatie enz.) en aan de bewegingen in de onderkaak, waarbij in grote lijnen de onderzoeken van HJORTSJÖ werden gevolgd. In de volgende twee hoofdstukken wordt de pathologie van het kaakgewricht en de differentieële diagnose uitvoerig besproken, waarbij nog al wat aandacht aan de tumoren wordt geschonken.

Wie de publikaties van de eerstgenoemde auteur kent, zal niet verwonderd zijn dat aan de factoren die „referred pain” kunnen veroorzaken de nodige aandacht is besteed (hoofdstuk 6). Dit geldt uiteraard eveneens voor de rol die het myofaciale triggermechanisme in de neuro-musculaire fysiologie en pathologie speelt (hoofdstuk 8).

In het volgende hoofdstuk bespreekt deze schrijver zijn inzichten met betrekking tot het bekende syndroom van COSTEN. In hoofdstuk 10 richten de auteurs zich tot de pratici: „The simplest occlusal amalgam or lingual silicate restoration is capable of causing as much damage to the total articulation as an extensive prosthesis”. Na de belangrijke rol die de occlusie ten opzichte van de gewrichten speelt, te hebben besproken gaan zij over tot de therapeutische maatregelen: inslijpen (hoofdstuk 12) en rehabilitatie. In het bijzonder aan de laatste wordt veel aandacht besteed (60 pagina's). Het boek besluit met twee korte hoofdstukken waarin de röntgenografie van het kaakgewricht en de electromyografie worden besproken.

Wanneer men zich afvraagt of het aan zijn doel beantwoordt, kan deze vraag ongetwijfeld bevestigend worden beantwoord. Toch zijn de auteurs er niet in geslaagd zich geheel van hun „hobbie's” te distantiëren, waardoor de opbouw wat onevenwichtig aan doet. Aan bepaalde onderwerpen wordt nl. zeer veel aandacht besteed terwijl andere wel wat summier zijn behandeld. Hier komt nog bij – misschien houdt dit verband met de vorige opmerking – dat bepaalde facetten nogal zwart-wit zijn getekend, wat de objectiviteit niet ten goede komt.

Ondanks deze beperking toch een boek dat iedere belangstellende van harte zij aanbevelen.

A.A.D. DERKSEN